

Posudek oponenta¹ diplomové práce

Student/ka:	Adriana Kuběnková
Název práce:	Role muslimského muže ve společnosti očima <i>Yaqeen Institute for Islamic Research</i>
Vedoucí:	Tereza Hyánková
Oponent²:	Tomáš Samek

Diplomová práce Adrieny Kuběnkové se zaměřuje na oblast, která leží v průsečíku dvou velkých identitních kategorií: genderu a náboženství. Zabývá se maskulinitou a islámem v pojetí, které svými veřejnými i akademickými příspěvky prosazuje *Yaqeen Institute for Islamic Research* jakožto americká platforma soustřeďující učence, kteří studují islám a jeho fungování ve společnosti. Jako celek představují lidé sdružení v tomto institutu specifický názorový proud v islámském myšlení. Cílem práce je charakterizovat ideový svět této skupiny a hlavně to, jak vnímá sociální roli muže tak, aby byla v souladu s pohledem islámu, resp. s jistou jeho interpretací, neboť zdaleka nejde o jediný možný pohled na toto téma v rámci islámského světa.

Diplomantka si všímá, že onen institut, jehož vybrané autory v úvodních pasážích krátce představuje, razí názor, který v genderových otázkách oponuje jak současnému západnímu feminizmu, tak konzervativnímu hnutí *Red Pill*, případně jeho muslimské odnoži zvané *Alt-Wallah*. Už tím je práce přínosná, protože představuje dnešní islám jako heterogenní prostředí živých diskuzí a pestrou směsici různých názorů – tedy jako náboženství, na něž nelze snadno uplatňovat kolektivní homogenizující nálepky kladné ani záporné, jako se to zhusta děje ve veřejných debatách probíhajících v zemích euroamerického Západu. To je velká přednost textu, navíc násobená tím, že jde – vzhledem k tomu, že autorka

¹ Nehodící se škrtněte.

² Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

sama konvertovala k islámu – o pohled zevnitř, tedy o perspektivu, která je v prostředí českého občanského vzdělávání spíše vzácná.

S tím ovšem souvisí i jistý nedostatek textu, který názory zmíněného institutu představuje někdy poměrně nekriticky a působí pak spíše jako apologetika než jako kritická analýza, již bychom očekávali od společenskovědního přístupu k tématu. Uvedu jeden příklad za všechny: Když autorka přibližuje institutem publikovanou názorovou pozici Jonathana Browna o tom, jak se mají dnešní mladí muži vyrovnat s ideologickým konfliktem mezi liberalismem a konzervativismem a s ním souvisejícími kulturními válkami, předkládá jeho tezi, že mladý muslim by si měl držet odstup od obou pólů, neboť jak konzervativci, tak liberálové se vyznačují zjevnými nedostatky, jichž je třeba se vystríhat. Brown přitom svůj názor prosazuje tak, že tyto póly líčí jako karikatury toho, čím ve skutečnosti jsou – tak podle jeho slov „liberální ideál ztělesňuje muž, který zůstane doma na rodičovské dovolené a stará se o děti a pomocí speciálního přístroje je i kojí, zatímco sleduje *Gilmorova děvčeta* a pláče.“ To je sice vtipné, ale k seriózní charakteristice názorového proudu to má dost daleko. Brown potom nebojuje se skutečnými ideovými postoji, nýbrž s jejich karikovanou podobou vyšponovanou ad absurdum, což je příznak spíše bulvárního než vědecky poctivého přístupu k látce. Nadto celá pasáž ignoruje skutečnost, že slovo liberální znamená něco jiného v americkém a v evropském prostředí, takže je falešnou univerzalizací amerického kulturního kontextu. Autorka však i tyhle spíše pokleslé argumentační techniky přebírá, aniž cítí potřebu se jakkoli vymezit vůči jejich zjevným slabinám nebo si jich aspoň všimnout, nechce-li se již vůči nim vymezovat.

Takových míst je žel v práci víc a vždy pak navozují dojem, že je text spíše prezentací názorového proudu, který je autorce sympatický (nic proti tomu), než aby byl analyticky uchopen. Je-li jednou z hlavních ctností, jak se v práci zdůrazňuje, dokázat překonat vlastní ego, pak je dobré umět se postavit i onomu kolektivnímu egoismu, jenž je spjat s každou ideologií, dogmatikou či názorovou pozicí, je-li nesena duchem přesvědčení „my“ a „oni“ s tím, že na nás – v rozporu s kantovským požadavkem – klademe poněkud benevolentnější měřítko než na ně, tedy na své názorové protivníky. Navzdory tomu, že text je z hlediska výuky ZSV podle mě velmi přínosný a je psán kultivovaným, věci znalým jazykem i se opírá o celou řadu zajímavých zdrojů, tohoto dojmu jsem se na některých místech nemohl zbavit. Až příliš velké zapálení pro naši věc nás může zbavovat věrohodnosti v očích těch, kdo pro ni tolik nehoří.

Celkově jde však o velmi originální a v mnoha ohledech promyšlenou práci, která si zaslouží ocenění za to, kolik stereotypů nabourává a s jakým zaujetím i systematickostí postupuje – odtud mé celkové kladné hodnocení této diplomové práce.

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autor posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. Na jednom místě citujete autora, který tvrdí, že v islámu gender není subjektivní, nýbrž objektivní kategorií, která je určována na základě biologického pohlaví. Nejde prý tudíž o sociální konstrukt, tedy projev nějakého skupinově zabarveného přesvědčení nebo víry. Na jiném místě jiný autor z téhož názorového proudu soudí, že „chceme-li porozumět konceptům, jako jsou genderové role (...), a jejich implikacím pro život muslima, je potřeba opírat se především o příklady z Koránu a sunny.“ Je podle Vás mezi těmito dvěma tvrzeními určitý rozpor nebo aspoň napětí, nebo jsou logicky zcela kompatibilní, případně v čem ano a v čem ne?
2. Jak byste využila některých poznatků, k nimž dospíváte ve své práci, při středoškolské výuce ZSV?

V Ostrově dne 13. 8. 2024

.....
Tomáš Samek